

ACTUALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE ALE TURISMULUI RURAL LA RUSCA TEREGOVA

Monica Ogarlaci

Title: PRESENT AND FUTURE ASPECTS OF RURAL TOURISM IN RUSCA TEREGOVA

Abstract: *In order to satisfy the need for physical activities, people want to spend more time outdoors, in natural unpolluted areas, which are mostly found in the rural areas. The geographical position of the village Rusca-Teregova, situated in Caras-Severin County, Romania offers the advantage of a wild pristine scenery. In this region, ancient traditions and customs are still preserved by the inhabitants, which represents an advantage in the development of various forms of tourism, especially rural tourism. The present study aims to analyze the causes of the low number of tourists in the area, despite the efforts made by local authorities. The main cause is represented by a lack of advertising.*

Key words: *folk culture, folk costumes, rural tourism, tourist potential, traditions*

Rezumat: *Pentru a-și satisface nevoia de mișcare fizică, oamenii doresc să-și petreacă mai mult timp liber în mijlocul naturii, în zone cu un cadru natural cât mai pitoresc și cât mai puțin poluat, iar aceste zone se găsesc cu precădere în spațiul rural. Poziționarea geografică a localității Rusca-Teregova în zona montană din județul Caraș-Severin, cu un peisaj sălbatic aproape nealterat, cu păstrarea tradițiilor și obiceiurilor favorizează dezvoltarea turismului sub diverse forme, dar mai ales a turismului rural. Peisajele minunate, dealurile cu păduri dese, livezile cu pomi fructiferi, defileurile abrupte constituie una din cele mai frumoase zone ale țării noastre și totodată izolată, din cauza lipsei de promovare.*

Cuvinte cheie: *turism rural, potențial turistic, tradiții, cultură populară, port popular*

Introducere

Dorința de expansiune și petrecere a timpului liber a vacanțelor la „țară” constituie preocupări vechi mai ales ale împătimiților de natură.

Turismul rural se referă la toate activitățile ocazionate de petrecerea unei perioade de timp determinate în mediul rural, mijlocul de găzduire putând fi atât gospodăria țărănească, pensiune, fermă agroturistică cât și echipamente turistice de factură mai generală: hanuri, hoteluri rustice, popasuri. Această formă de turism s-a dezvoltat valorificând caracteristicile deosebit de favorabile a celor trei elemente principale ce concurează la înfăptuirea actului turistic: spațiul rural (vatra și

moșia satului), populația rurală și produsele naturale (bogății naturale) care satisfac cerințele personale și pe cele ale ofertei turistice, destinate persoanelor care vin în ospetie.

Această activitate turistică se bazează, în majoritatea tipurilor de primire existente, pe dotările ce se regăsesc, în mare parte, în proprietatea privată a locuitorilor din spațiul rural, participanți (în calitate de prestatori) la activitățile turistice. Societatea rurală românească este bine conservată și păstrătoare a unui bogat etnofolclor, iar produsele oferite de aceasta sunt căutate și considerate inedite, pentru că ele evidențiază deosebiri de organizare a societății, activități economice și o raportare diferită la spațiu, timp și mediu. Țăranul român, a fost toată viața într-o conexiune perfectă cu natura, el a fost singurul care a știut să păstreze natura nealterată. Turismul rural, prin mediul în care se desfășoară și prin structura personalului utilizat, oferă o atmosferă relaxantă, liniște, inedit, lipsa șabloanelor și căldura umană a gazdelor; turismul clasic are tendințe de industrializare, automatizare și schematizare – atrăgând, o dată cu aceste caracteristici, lipsa de personalizare a serviciilor, diminuând căldura ospitalității și menținând încordarea și stresul citadin.

Turismul rural este practicat de către toate categoriile de turiști, de la tânăr la vârstnic, de la cei cu venituri substanțiale la cei cu venituri mici, de la aventurieri, oameni energici, activi, la persoanele care caută ruralitatea pentru odihnă, liniște și recreere. Satul românesc nu oferă la ora actuală prea multe servicii, iar multe dintre ele sunt de o calitate scăzută, însă, toate acestea sunt pe o perioadă scurtă de timp compensate de ospitalitatea, voioșia, simplitatea oamenilor de la sat. Turismul rural se dovedește a fi una din cele mai potrivite modalități de a face cunoscut potențialul turistic al României și, în special, satul românesc. Valorificarea prin turism a patrimoniului rural al satului românesc, nealterat și localizat într-un mediu nepoluat s-a impus cu necesitate. Climatul și peisajele, etnografia și folclorul, ceramica și artizanatul, fondul cinegetic și piscicol, fondul viticol și pomicol etc., existente în mediul rural, fac ca România să dispună de multiple posibilități pentru desfășurarea turismului rural și dezvoltarea lui.

Țara noastră este la început de drum în practicarea turismului rural, dar un început promițător, atât timp cât ne vom respecta ca moștenitori ai unei culturi țărănești impresionante. Succesul turismului rural nu constă numai într-o infrastructură corespunzătoare, în servicii de calitate, într-o igienă desăvârșită, ci constă și în modul de prezentare a imaginii satului românesc autentic.

Localizarea și prezentarea localității Rusca-Teregova

Satul Rusca-Teregova este situat în sudul județului Caraș-Severin, pe valea Timișului la o distanță de 3 km de drumul european DE 70 ce trece prin Teregova sau drumul național DN 6 traseul Băile Herculane-Caransebeș. La Rusca se ajunge din Teregova pe drumul județean DJ608 care duce la Cornereva.

Localitatea Rusca-Teregova se află în componența comunei Teregova, aceasta este cea mai mare comună din județul Caraș-Severin, se întinde pe o suprafață de 33102 ha, din care 33051 ha reprezintă terenul agricol. La 1 ianuarie 2011, populația stabilă a comunei totaliza un număr de 3981 persoane, aceasta fiind formată în majoritate de români de religie ortodoxă. Satul Rusca este un sat prosper, cu gospodării mari care înregistrează un spor al natalității printre cel mai ridicat din județ. La ultimul recensământ populația înregistrată a fost de 1481 persoane, în creștere față de recensământul din 2002 când au fost înregistrați 1323 locuitori.

Veche localitate, Rusca este atestată documentar din 1430, când apare într-un document un anume Bartholomaeus de Rusca. În secolele următoare domeniul Rusca își schimbă proprietarii. În timpul administrației militare a Banatului, domeniul trece în proprietatea companiei de Teregova.

În localitatea Rusca-Teregova sunt înregistrate mai multe societăți comerciale care au ca obiect de activitate: exploatarea și prelucrarea lemnului, comerț, prestări servicii, producție, turism, creșterea animalelor. Pomicultura reprezintă un punct important al economiei locale, producția de mere realizată aici este achiziționată în cea mai mare parte de producătorii de sucuri de fructe din Europa Centrală. Activitățile specifice zonei sunt: agricultura, zootehnie, pomicultura, apicultura, prelucrarea produselor agricole, servicii de prelucrarea lemnului, instalații cazan pentru făcut țuică. Comuna Teregova este cunoscută pentru țaria galbenă produsă de localnici, aici se continuă tradiția multiseculară de a fierbe țuica la cazan, astfel teregovenii s-au organizat într-o asociație numită Asociația Producătorilor de Răchie din Banatul Montan. Facilitățile oferite investitorilor sunt: sistem de concesionare a terenurilor din zonele cu interes, scutiri de taxe și impozite în temei legal, sistem de asociere între Primăria Teregova și investitori, rețea de alimentare electrică, șosea asfaltată, telefonie fixă, terenuri private pentru construcții de locuit și industriale, forță de muncă locală disponibilă.

Atracțiile turistice ale localității Rusca-Teregova

Rusca-Teregova este situată într-o frumoasă depresiune intramontană, pe teritoriul comunei Teregova relieful este de tip

colinar, având deschidere în vest spre M-ții Semenic, spre est și nord-est M-ții Țarcu și M-ții Godeanu.

Rețeaua hidrografică a comunei Teregova este reprezentată de râul Timiș, principalul colector al apelor din județul Caraș-Severin, al cărui curs are caracter torențial, cu pante de scurgere mari (20-25 m/km), în dreptul localității Teregova își schimbă direcția de curgere spre nord, tăindu-și un sector scurt de chei până în amonte de Armeniș, unde primește apele bogate ale Hidegului (Râul Rece) ce-și are izvoarele în munții Țarcu –Godeanu. Între două masive muntoase ale Banatului, Țarcu și Godeanu, curge Râul Rece cunoscut și ca Râul Hideg, pe cursul acestui râu, la 635 m altitudine s-a format artificial Lacul de acumulare Poiana-Ruscă, suprafața lacului măsoară 139 ha, iar adâncimea este de 70 m.

Clima este temperat-continentală cu nuanțe mediteraneene, temperaturile fiind moderate, astfel iarna temperaturile medii variază între -5 grade și 1 grad Celsius, iar vara sunt cuprinse între 25 de și 28 grade Celsius, ceea ce demonstrează influența maselor de aer sudice în această parte a Banatului. Iernile și verile sunt scurte ca durată iar primăverile și toamnele sunt mai lungi.

Vegetația existentă în această parte a Banatului este reprezentată de pădurile de foioase, predomină fagul, acesta se află în amestec cu ulmul de pădure, stejarul, paltinul, bradul, molidul, gorunul, frasinul, teiul, mesteacănul, plopul, gârnița, salcâmul. Arbuștii care cresc aici sunt: măceșul, porumbarul, alunul. Pe cursul apelor crește aninul, arinul, salcia, răchita. Mai întâlnim trestia, papura, tufe de afini, mure, zmeură, un bogat covor de pășuni alpine, pajiști de iarba câmpului și plante viu colorate. Livezile cu pomii fructiferi cultivați: pruni, meri, peri, cireși, vișini etc. sunt foarte productivi. Plantele cultivate, mai larg răspândite, sunt grâul de toamnă, orzul de toamnă, porumbul, cartoful, trifoiul.

Prin varietatea, bogăția și originalitatea sa, fauna este reprezentată de o multitudine de specii de animale. Dintre păsările sălbatice întâlnite aici amintim privighetoarea, mierla, cucul, uliul, pițigoii, cinteza, ciocănitoare, corbul, vrabia, rândunica, barza, care abundă prin prezență în această parte a Banatului. Aici întâlnim lupul, cerbul, veverița, vulpea, iepurele de câmp, ursul, căprioara, porcul mistreț, jderul, vidra, viezurele, șoarecele de câmp etc., iar în râuri și lacul de acumulare trăiesc o mare varietate de pești: păstrăvul, lipanul, mreana.

Căminul cultural din comună adăpostește un muzeu care deține o bogată colecție de unelte pastorale, costume populare tradiționale și textile de interior din zonă. Aici există o viață culturală intensă, unde este pusă în valoare bogăția tradițiilor autentice de civilizație și cultură populară.

Biserica Ortodoxă română din Teregova este declarată monument istoric, a fost construită în 1782, aceasta impresionează prin grandoarea și prin pictura interioară realizată de pictorul italian Bartolomeo Dellomini.

Unul din evenimentele locale care se desfășoară în fiecare toamnă la Teregova este „Festivalul răchiei”. Alt eveniment este Ruga, la Rusca-Teregova care are loc în 29 iunie de Sfinții Apostoli Petru și Pavel, iar la Teregova, în 26 octombrie de Sfântul Dumitru.

Comuna este renumită prin caracteristica caselor țărănești tradiționale bănațene, iar portul popular se distinge prin folosirea excesivă a firului lucios auriu și prin folosirea cromatică a culorilor. În comună întâlnim meșteșugari pricepuți mai ales olari și cojocari, instalații tehnice populare cum sunt morile cu ciutură, vâltorile și unelte pescărești. În gospodării se găsesc o gamă largă de țesături și cusături din lână și cânepă: covorul, pricovița, ștergarul, fețe de mese, ponevi, traiste, nunțile își păstrează datinile și obiceiurile moștenite din străbuni.

La cca. 2 km de sat pe locul numit Coveiul lui Iocșa, se află rămășițele Castrului roman Ad Pannonius, acesta prezintă o imagine despre nivelul de dezvoltare a civilizației din sec. II-III d.H. În acest loc staționa un detașament de trupe auxiliare a cărui existență a fost confirmată de mulțimea de cărămizi romane descoperite în urma săpăturilor agricole. Mare parte din zidurile acestui castru au fost demolate și folosite la construcția altor clădiri din zonă, cum ar fi biserica din satul Cănicea, care a fost pavată cu cărămizi de 36x26 cm, printre care unele poartă simbolul Legiunii a XIII-a Gemina. Nu este exclus ca și în construcția bisericii să se afle astfel de cărămizi.

La Rusca Teregova se află cel mai mare baraj hidroenergetic construit în ultimii ani în România. Amenajarea hidroenergetică din județ, Bistra-Poiana Mărului-Ruieni-Poiana Ruscă își are începuturile prin anul 1981, primele lucrări de excavație au început efectiv în anul 1983 iar construcția barajului a demarat în 1989. Din 1990 lucrările au fost sistate și s-au reluat în 2002. În anul 2007 a fost inaugurat barajul, o construcție frumoasă, zveltă care se integrează perfect între cei doi versanți abrupti ai munților Poiana Ruscă, acesta are o înălțime de 75 m mai puțin cu 20 m de cum a fost proiectat inițial, din această cauză barajul nu poate fi traversat cu mașina, șoseaua fiind cu 20 m mai sus decât coronamentul barajului, aferent amenajării barajului se află un bazin hidrografic cu o suprafață de 142 kmp. Prin amenajarea hidroenergetică Bistra-Poiana Mărului-Ruieni-Poiana Ruscă se asigură valorificarea potențialului hidroenergetic din zonă, necesitățile de apă potabilă și industrială, se reglementează debitele la apele mari și se pun în valoare noi zone de agrement.

La Rusca Teregova cadrul natural este bine conservat, zona dispune de largi posibilități de dezvoltare a turismului rural datorită peisajului minunat, datinilor și obiceiurilor care se păstrează. Cu toate acestea, aici întâlnim o singură pensiune, Pensiunea Wittmann este situată la o altitudine de 850 m între Vârful Cozia (1450 m), Muntele Mic și M-ții Țarcului, pe malul Lacului de acumulare Poiana Ruscă. Pensiunea clasificată la două stele, are o capacitate de 30 locuri de cazare, deține o sală special amenajată pentru desfășurarea de conferințe și seminarii, dispune de bibliotecă și mese de șah. Locația are amenajat un studio al postului Radio Reșița de unde se fac transmisiile. Proprietatea se întinde pe o suprafață de 10 ha, unde este amenajată o fermă care asigură o parte din produsele de bază pentru meniul oaspeților. Unitatea beneficiază de amenajare occidentală, tipic germană, proprietarii pensiunii, soții Wittmann pun la dispoziția doritorilor, instructori de călărie. Datorită naturii sălbatice care încearcă să se impună în aceste locuri, a peisajului încântător, a datinilor și obiceiurilor din zonă, localitatea Rusca-Teregova dispune de posibilități de dezvoltare a turismului rural și a agroturismului.

Concluzii

Înzestrat cu un potențial turistic deosebit de variat, concentrat prin frumusețea cadrului natural, a unei clime favorabile practicării turismului pe aproape tot parcursul anului, a unui potențial faunistic și floristic bogat în specii, localitatea Rusca Teregova se poate încadra în rândul destinațiilor turistice atractive din județul Caraș-Severin și chiar din România. Pentru a deveni o destinație turistică, localitatea are nevoie de o dezvoltare a bazei tehnico-materiale, mai ales din punct de vedere al cazării și al agrementului, care a devenit o motivație importantă în practicarea turismului, infrastructura din zonă lasă mult de dorit în raport cu vremurile în care trăim, iar publicitatea și susținerea zonei de către organele competente sunt aproape inexistente. Construcția barajului de acumulare, alături de lacul aferent, cadrul natural bine conservat, obiceiurile și tradițiile oamenilor ar putea face din perimetrul localității o zonă turistică atractivă, dar deocamdată această minunată zonă a rămas nevalorificată la adevăratele standarde.

Bibliografie

- Cocean, P., Dezsi, Ș. *Geografia turismului*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2009.
- Ghinea, Dan. *Enciclopedia geografică a României*, București: Editura Enciclopedică, 2002.

- Ilieșiu, Nicolae. *Monografia istorică a Banatului, județul Caraș-Severin*, București: Editura Mica Valahie, 2001.
- Ogarlaci, Monica, Aurel Stepan. *Economia turismului. Sinteze, aplicații, studii de caz*. Timișoara: Editura Eurostampa, 2010.
- Petrea, Rodica, D. Petrea. *Turism rural*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2000.
- Țărău, Dorin, Marcel Luca. *Panoptic al comunelor bănățene din perspectivă pedologică*. Timișoara: Editura Marineasa, 2002.
- www.cjcaras-severin.ro
- www.banatera.ro
- www.enciclopediaromaniei.ro
- www.companii.ro
- www.e-primarii.ro
- www.wikipedia.ro
- www.ghidulprimariilor.ro

NOTĂ DESPRE AUTOR

MONICA OGÂRLACI este asistent universitar la Facultatea de Management Turistic și Comercial Timișoara din cadrul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, coautoare a cărții *Economia turismului, sinteze, aplicații, studii de caz*, apărută în 2010 la Editura Eurostampa din Timișoara. Predă seminarii la disciplinele: Economia turismului, Turism internațional, Gestiunea activității de turism, Marketing, Cercetări aplicative de piață. Este doctorand în domeniul Geografie din anul 2012.